CAPÍTULO CATRO

ANÁLISES DAFO

O TERRITORIO

FORMACIÓN E CAPITAL HUMANO

ECOSISTEMA LOCAL DE INNOVACIÓN

INFRAESTRUTURAS E EQUIPAMENTOS

CONTEXTO ECONÓMICO XERAL E SECTORES PRODUTIVOS

O obxectivo deste capítulo é sintetizar e ordenar as principais conclusións que se derivan tanto da análise do marco socioeconómico no que se desenvolve a actividade económica de Vigo e a súa área de influencia, descrito nos capítulos *2.- Panorama xeral* e *3.- Factores críticos de crecemento*, como das opinións recollidas nas entrevistas realizadas e nos cuestionarios enviados.

Non se trata de elaborar unha simple lista de debilidades, ameazas, fortalezas e oportunidades, senón que o que se pretende é contribuír a establecer obxectivos e a desenvolver estratexias de actuacións en base a un balance conxunto da matriz DAFO. As debilidades e fortalezas considéranse factores de entorno interno ao territorio analizado, sobre os que os axentes locais poden influír directamente, e que inciden positivamente (fortalezas) ou negativamente (debilidades) no crecemento, proxección, credibilidade ou desenvolvemento dun territorio xa que facilitan ou reducen a súa capacidade de resposta e competitividade. Por contra, os factores externos fan referencia a elementos alleos ao control dos axentes locais, e que poden xerar un impacto positivo (oportunidades) ou negativo (ameazas), pero que estes poden evitar ou dos que se poden beneficiar adoptando estratexias axeitadas. Con todo, hai que ter en conta que a diferenciación entre factores endóxenos e esóxenos non está sempre claramente definida.

Co obxecto dunha posterior definición de liñas de actuación, e tomando como referencia os factores de crecemento, os xx factores internos considerados (xx fortalezas e xx debilidades) e os xx relacionados co entorno (xx oportunidades e xx ameazas) agrúpanse en seis grandes apartados: Territorio; Formación e capital humano; Sistema local de innovación e transferencia de tecnoloxía; Infraestruturas e

equipamentos; Actividade económica e Internacionalización.

Territorio

A matriz DAFO do territorio, **cadro 4.1.**, recolle un total de 22 puntos, dos que 12 fan referencia a cuestións propias de Vigo e a súa área de influencia (seis fortalezas e seis debilidades) e as dez restantes, a cuestións esóxenas ao conxunto dos 19 concellos analizados (seis oportunidades e catro ameazas).

- **Identificación de factores internos**

Os principais puntos fortes (*F.*) de Vigo e a súa área de influencia mencionados no devandito cadro fan referencia á súa posición estratéxica, á consideración do mar como factor diferenciador e a aspectos relacionados coas condicións da ría de Vigo e o patrimonio natural de todo o territorio. En canto ás debilidades (*D.*) reflectidas, salientan as que teñen que ver coa falta dun modelo compartido de área e as dificultades existentes para a posta en marcha da Área Metropolitana de Vigo, coa ausencia dun transporte metropolitano que axude a vertebrar o territorio e a falta de liderazgo político, empresarial e civil que funcione en clave de área.

F.1.- Posición xeoestratéxica do espazo mariño de Vigo e a súa área de influencia (e de Galicia no seu conxunto) que xera un amplo abano de oportunidades de desenvolvemento da actividade económica. Actividades como a pesca, a acuicultura, o turismo vinculado á natureza, a biotecnoloxía azul, os servizos paisaxísticos e recreativos ou os valiosos ecosistemas forman parte do importante patrimonio natural.

F.2.- Xunto a estes, hai que considerar que a **disposición bioclimática** se traduce nunha elevada dispoñibilidade de recursos naturais (recursos mariños, rochas ornamentais, recursos patrimoniais, entre outros) e enerxéticos.

F.3.- Excelentes condicións naturais da ría de Vigo que posibilitan que o porto de Vigo poda operar os 365 días do ano, o que lle dá unha vantaxe comparativa á hora de realizar ampliacións ou establecer novas infraestruturas. Xunto á percepción positiva que se ten da calidade do porto de Vigo e o seu impacto no desenvolvemento socioeconómico de Vigo e a súa área de influencia hai que resaltar que está diante das principais rutas transoceánicas Europa-Asia, Europa-África e Europa-América.

F.4.- Forte relación histórica co mar, tanto cultural como económica e socialmente. O mar non só é un factor diferenciador de referencia senón tamén un sinal de identidade.

F.5.- Centralidade na eurorrexión Galicia-Norte de Portugal. A posición xeográfica de Vigo e a súa área de influencia, entre A Coruña e Oporto, confírelle un papel importante como nexo de unión entre Galicia e Portugal, e facilita o aproveitamento de sinerxías entre empresas de ambos os dous países.

F.6.- A climatoloxía. Vigo e a súa área de influencia disfruta dun mellor clima que no resto de Galicia e o norte de España.

D.1.- Ausencia dun modelo compartido de área ou visión ordenada do que se quere territorialmente, o que se traduce na imposibilidade de definir unha estratexia común sostida no tempo.

D.2.- As dificultades para a posta en marcha da Área Metropolitana de Vigo, que evitaría duplicidades e reforzaría a coordinación entre Administracións, mellorando a calidade dos servizos que reciben os cidadáns.

Balance DAFO do Territorio

	Aspectos positivos	Aspectos negativos
Factores internos	**F.1.-** Posición xeoestratéxica do espazo mariño. **F.2.-** Recursos naturais: elevado patrimonio natural. **F.3.-** Condicións naturais da Ría de Vigo. Importancia estratéxica do porto de Vigo. **F.4.-** Mar actúa como elemento diferenciador: base económica de Vigo e a súa área e imaxe territorial. **F.5.-** Centralidade na eurorrexión Galicia–Norte de Portugal. **F.6.-** A climatoloxía.	**D.1.-** Non hai unha visión ordenada do que se quere territorialmente. Ausencia dun modelo compartido de área. **D.2.-** Dificultades para a posta en marcha da Área Metropolitana. **D.3.-** Importante grado de descoñecemento e falta de plan de posicionamento de cidade/área. **D.4.-** Ausencia de un sistema de transporte metropolitano que axude a vertebrar o territorio. **D.5.-** Distanciamento dos centros de desenvolvemento máis dinámicos e dos principais centros de decisión. **D.6.-** Falta de liderazgo político, empresarial, institucional e civil que funcione en clave de área.
Factores externos	**O.1.-** Desenvolvemento da eurorrexión: masa crítica e visibilidade. **O.2.-** Aprobación das Directrices de Ordenación do Territorio e do Plan de Ordenación do Litoral. **O.3.-** Aprobación da Lei de Área Metropolitana de Vigo. **O.4.-** Novos regulamentos en materia de política de cooperación territorial. **O.5.-** Incremento da demanda de espazos naturais e servizos asociados. **O.6.-** Recursos endóxenos de calidade ligado á imaxe de produtos de calidade. **O.7.-** Debate actual sobre a distribución de competencias e financiamento de entidades locais	**A.1.-** Ausencia de visión estratéxica da eurorrexión e por conseguinte, poucos avances reais. **A.2.-** Falta de operatividade real coas AECT. **A.3.-** Redución dos Fondos Estruturais: problemas relacionados con proxectos de desenvolvemento vinculados ao territorio. **A.4.-** Crecemento doutras cidades/áreas con maior apoio institucional. **A.5.-** Lentitude á hora de adaptar os plans xerais de ordenación municipal.

4.1.

As áreas metropolitanas son escenarios que conectan as distintas sociedades. Os límites das cidades se tornan difusos e a percepción e a concepción das distancias se transforma.

D.3.- Estas dúas debilidades dificultan a posta en marcha dun **plan de posicionamento ou marca de área**. Esta ausencia é especialmente importante dado o grao de descoñecemento ou visibilidade do territorio e sobre todo, nun contexto de forte competencia entre cidades/áreas para atraer investimentos, empresas e capital humano. Asemade, hai que ter en conta que a construción dunha imaxe é un proceso longo.

Tal e como reflicte o **cadro 4.2.**, a valoración actual que se dá tanto ás medidas de posicionamento como á imaxe de cidade/área é de 2,3 puntos, sendo 0 a puntuación mínima e 5 a máxima.

D.4.- O rápido crecemento demográfico ao longo dos últimos anos permitiu acadar un nivel de poboación que esixe dar un salto cara un transporte metropolitano. A meirande parte das persoas entrevistadas resaltan que a **ausencia dun transporte metropolitano** que facilite a conexión directa con Vigo, cos parques empresariais e tecnolóxicos, coa universidade de Vigo e co hospital dificulta un maior grado de vertebración do territorio.

Fonte: Elaboración propia *CES-Galicia*

■ 4.2.

D.5.- Percepción negativa do **distanciamento de Vigo e a súa área de influencia dos centros de desenvolvemento máis dinámicos e dos principais centros de decisión**. O carácter periférico da zona, tanto no contorno xeográfico español como no da UE en xeral, supón un freo á actividade internacional. Con todo, como xa se indicou anteriormente, dende o punto de vista marítimo conta cunha posición privilexiada ante as principais rutas transoceánicas.

D.6.- Con caracter xeral, apréciase unha **descoordinación e falta de cohesión** entre os diferentes axentes económicos e sociais da área así como unha **falta de liderados socioeconómicos** que defendas intereses en clave de área, o que condiciona de xeito evidente a xestión de posibles actuacións.

A pesar da existencia de experiencias positivas de cooperación, considérase que, con caracter xeral, Vigo e a súa área de influencia se caracteriza por unha reducida coordinación institucional/administracións, que é valorada como mala ao obter unha puntuación inferior a 2. Como indica o devandito **cadro 4.2.**, a cooperación entre empresas e entre a Universidade-empresas e administración valórase como regular, acadando unha puntuación lixeiramente inferior a 3. Non obstante, as persoas e institucións consultadas salientan a actitude proactiva da Universidade de Vigo nos últimos anos neste ámbito.

• Identificación de factores externos

A principais oportunidades (*O.*) detectadas fan referencia ao desenvolvemento da eurorrexión, a cuestións normativas-lexislativas e ás potencialidades das que se pode beneficiar a área por dispor de produtos asociados á imaxe de calidade e que incorporan atributos diferenciadores. No que atinxe ás principais ameazas (*A.*), estas refírense aos escasos avances reais da propia eurorrexión, ao impacto da redución dos Fondos estruturais e á competencia doutras cidades ou áreas metropolitanas con maior apoio institucional.

O.1.- O desenvolvemento da eurorrexión, que xenera masa crítica e visibilidade a escala internacional. A pesar da importancia da eurorrexión e do impacto que tería o seu desenvolvemento, a valoración que se ten do mesmo non é moi boa, acadando unha valoración de 2,3 puntos.

Ademais das dificultades que supón a diferente organización administrativa de Portugal, e en aras a potenciar a Eurorrexión, hai que resaltar a valoración negativa que se ten da conexión por ferrocarril, cunha puntuación de 1,5 puntos. Asemade, e a pesar da consideración sobre as infraestruturas de comunicación por estradas (2,9 puntos), a peaxe nas estradas portuguesas é considerada un problema importante.

O.2.- A aprobación das **Directrices de ordenación do territorio (DOT)** como marco de referencia de planificación e ordenación territorial para o conxunto de Galicia.

Nas devanditas DOT recoñécese a importancia do litoral para o futuro de Galicia, sendo un dos seus activos máis valorados. Tal e como se reflicte neste informe, varias das fortalezas de Vigo e a súa área de influencia se refiren ao espazo mariño (F.1.), aos recursos naturais (F.2.) ou á ría de Vigo (F.3.)

O Plan de Ordenación do Litoral foi cualificado como exemplo de "boa práctica ambiental" polas Nacións Unidas, que se suma ao recoñecemento de "boa práctica" por parte do Ministerio de Fomento e Ecourbano (Rede de Desenvolvemento Local Sostible do Ministerio de Medio Ambiente e Medio Rural e Mariño).

O.3.- A probación da Lei 4/2012, de 12 de abril, polo que se crea a Área metropolitana de Vigo. A Lei regula a organización, competencias e financiamento dá Área e a define como unha entidade local supramunicipal, dotada de personalidade xurídica e autonomía para o cumprimento dos seus fins.

O.4.- Os novos regulamentos en materia de política de cooperación territorial.

O.5.- Tendo en conta o rico e valioso patrimonio cultural e os valores paisaxísticos, así como a existencia dunha positiva imaxe de Galicia e os seus produtos no seu conxunto, pódese mencionar a oportunidade que supón a importancia dunha **maior sensibilidade social cara a calidade como factor diferenciador**.

Na actualidade hai unha crecente demanda social en canto á calidade ambiental e conservación de ecosistemas.

O.6.- Existencia de recursos endóxenos de calidade ligados a imaxe de produtos de calidade. Isto pode facilitar un maior desenvolvemento da actividade produtiva ligada aos mesmos e a posibilidade dun enorme potencial turístico.

O.7.- Proceso de racionalización das Administracións públicas que ten que levar a unha necesaria eliminación de duplicidades no actual mapa institucional.

A.1.- Escepticismo en canto ao futuro da **eurorrexión: tan preto pero tan lonxe**. Considérase que hai un alto grado de descoñecemento do que significa a eurorrexión e que se teñen dado poucos avances reais no seu desenvolvemento. É unha "boa tarxeta" de visita, pero na práctica serviu para captar só un importante volume de recursos.

Xunto a isto cómpre salientar, dunha banda, que a interconexión da sociedade civil vai moi por diante dos avances institucionais e políticos. Doutra banda, a falta dunha visión estratéxica en relación ao

impulso das relacións co norte de Portugal e o escepticismo existente ante a diminución de recursos que pode provocar unha merma do interese por potenciar a eurorrexión.

A.2.- Falta de operatividade real da Agrupación Europea de Cooperación Territorial Galicia-Norte de Portugal (GNP-AECT) que é un axente dinamizador e de interconexión para a eurorrexión.

A.3.- A incerteza en relación á redución de Fondos Estruturais. Isto pode ocasionar problemas ou retrasos relacionados con proxectos de desenvolvemento vinculados ao territorio.

A.4.- Crecemento doutras cidades ou áreas con maior apoio institucional (Oporto ou A Coruña, por exemplo).

A.5.- Lentitude á hora de adaptar o PXOM, o que provoca que non se comporten como instrumentos para a organización do territorio e por iso teñen dificultades á hora de adecuarse ás necesidades cambiantes da poboación.

Formación e capital humano

No que atinxe a este primeiro factor crítico de crecemento recollido no capítulo 3 deste informe, o balance DAFO recollido no **cadro 4.3.** resalta un total de doce aspectos, dos que dez fan referencia a cuestións propias de Vigo e a súa área de influencia (sete fortalezas e tres debilidades) e as dúas restantes, a cuestións esóxenas ao conxunto dos 19 concellos analizados (unha oportunidade e unha ameaza).

- **Identificación de factores internos**

As fortalezas do sistema formativo fan referencia ao elevado potencial na dispoñibilidade de recursos humanos. Neste senso cómpre salientar a ampla oferta educativa de Vigo e a súa área de influencia no concernente ao ensino de réxime xeral; a valoración positiva que se ten, con carácter xeral, da Universidade de Vigo, da que se destaca a súa actitude proactiva e a súa visibilidade e recoñecemento a nivel estatal e internacional; así como ao feito de contar coa única Escola Superior de Arte Dramática (ESAD) e o único colexio internacional británico de Galicia. A pesar deste bo posicionamento en canto á formación e cualificación (os datos recollidos das enquisas e entrevistas realizadas outorgan unha valoración de 3,5 puntos sobre 5), as principais debilidades refírense á reorientación cara ás necesidades socias e empresariais, se ben se considera que nos últimos anos se corrixiu de xeito importante.

F.1.- Con caracter xeral existe unha **ampla oferta educativa** no concernente ao **ensino de réxime xeral**.

F.2.- Valoración amplamente positiva do nivel formativo e de cualificación da Universidade de Vigo. Esta exerce como elemento dinamizador de transferencia de coñecemento adaptado ás necesidades do territorio. Non obstante, se ben se recoñece que se está a mellorar bastante neste aspecto, esta reorientación está aínda nunha fase incipiente.

F.3.- Actitude proactiva da propia universidade. Se ben a política educativa refírese na súa meirande parte ao ámbito especificamente autonómico e estatal, é a escala local onde se poden facer esforzos significativos en aras a unha maior vinculación entre a universidade, as empresas, a cultura e a cidadanía, e son os poderes públicos –non só a universidade– a quen corresponde facer de intermediarios efectivos entre todos os axentes sociais.

A modo de exemplo de esta actitude proactiva se poden mencionar, entre outros, a colaboración existente entre o Consorcio da Zona Franca, Autoridade Portuaria de

Balance DAFO da Formación e Capital Humano

	Aspectos positivos	Aspectos negativos
Factores internos	**F.1.-** Ampla oferta educativa no concernente ao ensino de réxime xeral. **F.2.-** Valoración amplamente positiva do nivel formativo e de cualificación da Universidade de Vigo (UVigo). **F.3.-** Actitude proactiva da propia universidade **F.4.-** Visibilidade e o recoñecemento de Universidade tanto a nivel estatal como internacional. **F.5.-** Apertura do centro da UNED. **F.6.-** Escola Superior de Arte Dramática (ESAD) de Galicia. **F.7.-** Existencia dunha universidade privada que une os seus esforzos formativos e de investigación á UVigo. **F.8.-** Apertura dun Centro Internacional Británico.	**D.1.-** Desconexión co entorno e as súas necesidades sociais e empresariais. **D.2.-** Orientación profesional ao mundo da xestión empresarial en particular e ás necesidades sociais en xeral. **D.3.-** Valórase negativamente o grado de adecuación e vinculación da Formación Profesional aos sectores estratéxicos do territorio.
Factores externos	**O.1.-** O Campus do Mar como Campus de Excelencia Internacional, que se asenta sobre dous piares básicos: o mar como aspecto singular e diferenciador do proxecto, e o seu caracter transfronteirizo.	**A.1.-** Descapitalización/deslocalización de capital humano.

4.3.

Vigo e a propia universidade para o fomento da cultura emprendedora; o proxecto promovido pola Escuela de Organización Industrial (EOI), o Consorcio da Zona Franca de Vigo e a Universidade co obxectivo da posta en marcha dun Centro de Excelencia en Xestión da Innovación nas pemes; ou o INCUVI-Emprende, que pretende facilitar o emprendemento daqueles proxectos que podan xurdir no devandito campus.

F.4.- A pesar de ser unha Universidade xoven, salienta a súa **visibilidade** e o seu **recoñecemento tanto a nivel estatal como internacional**. Dous exemplos desta visibilidade e recoñecemento son, entre outros, a concesión ao proxecto do Campus de Mar, liderado pola Universidade de Vigo, da cualificación de Campus de Excelencia Internacional, e o de estar por segundo ano consecutivo no ranking de Shangai, no que aparecen as 500 mellores universidades do mundo.

F.5.- Apertura da aula da Universidade Nacional de Educación a Distancia (UNED) en Vigo, onde se impartirán tres carreiras: Psicoloxía, Dereito e Económicas.

F.6.- Vigo e a súa área de influencia conta coa **única Escola Superior de Arte Dramática (ESAD) de Galicia**. Este centro, xunto ao conservatorio profesional de música, poderían constituír un centro de referencia para teatro, danza e música no ámbito da investigación e creación, ademais do seu carácter meramente formativo.

F.7.- Existencia dunha universidade privada (centro adscrito á Universidade de Vigo) que une os seus esforzos formativos e de investigación á universidade pública. No ano 1994 a Xunta de Galicia autorizou á

Áreas de especialización a desenvolver no Campus do Mar

Fonte: Campus do Mar

4.4.

actual *Escuela de negocios Novacaixagalicia* para dar un título universitario estranxeiro.

F.8.- Apertura dun Centro Internacional Británico (*O Castro International British School*) no concello de Mos. Este centro, que permite ampliar a oferta educativa en Vigo e a súa área de influencia, foi autorizado pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria como colexio estranxeiro en 2008.

D.1.- Con carácter xeral, considérase que existe unha **desconexión co entorno e as súas necesidades sociais e empresariais.**

Xunto a este distanciamento, valórase negativamente o distanciamento físico da propia universidade con respecto á cidade, salientando os problemas de comunicación e sinalización.

D.2.- A pesar do nivel formativo acadado, o perfil de coñecemento e esixencia non vai acompañado de coñecemento de xestión (negocio e tecnoloxía van unidos), formación en competencias e habilidades profesionais ou integración coa realidade. Considérase que é no eido da **orientación profesional ao mundo da xestión empresarial en particular e ás necesidades sociais en xeral** onde existe un maior campo de actuación.

D.3.- Valórase negativamente o **grao de adecuación e vinculación da Formación Profesional aos sectores estratéxicos** do territorio e ás necesidades das empresas e os seus obxectivos de cualificación. Con todo, cómpre salientar a posta en marcha do centro integrado de FP Manuel Antonio e a especialización en estudos de mecanización no Politécnico de Vigo, enfocados a

Principais resultados do Campus do Mar 2010-2012

Fonte: Campus do Mar

4.5.

sectores estratéxicos como a automoción e o naval.

- **Identificación de factores externos**

No que ás oportunidades e ameazas se refire, cómpre salientar como principal oportunidade a actividade do "Campus do Mar", que é un proxecto pluridisciplinar compartido por dous países e debe servir de exemplo dos beneficios que se obteñen da *"cooperación intelixente"* tanto entre as distintas institucións públicas como da cooperación público-privada. No caso das ameazas, cómpre mencionar a deslocalización e descapitalización do capital humano.

O.1.- O Campus do Mar como Campus de Excelencia Internacional. O proxecto Campus do Mar, que o 21 outubro de 2010 recibiu a cualificación de Campus de Excelencia Internacional, aséntase en dous piares básicos: o mar como aspecto singular e diferenciador do proxecto, e o seu carácter transfronteirizo da agregación estratéxica.

O proxecto está liderado pola Universidade de Vigo e nel participan as universidades de Santiago de Compostela e A Coruña, o Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC), as universidades veciñas do Norte de Portugal (Oporto, Miño, Aveiro e a de Trás-os-Montes e Alto Douro), así como centros e plataformas tecnolóxicas pertencentes a diferentes organizacións. A súa tarefa común é a procura da excelencia como motor para o desenvolvemento do territorio. Como recolle a Memoria do proxecto de conversión a campus de excelencia internacional, "pretende xerar un campus multidisciplinar e policéntrico baixo o paraugas do Mar como factor aglutinador e de vantaxe competitiva, implantado a través da interconexión de varios polos de coñecemento e especialización, e cun forte impacto directo no tecido socioeconómico da eurorrexión Galicia-Norte de Portugal, grazas á agregación de todos os perfís que contribúen ao desenvolvemento sostible no territorio".

O seu caracter multidisciplinar queda

reflectido no **cadro 4.4.**, que recolle as sete áreas de especialización a desenvolver. O campus organízase en tres grandes unidades de xestión que son as de excelencia investigadora e transferencia, excelencia docente e internacionalización, así como a mellora da calidade de vida nos campus.

O Campus do Mar desenvolve a súa investigación ao redor de catro clústers de investigación: observación do océano e cambio global; uso sostible de recursos mariños; xestión integral da zona costeira e competitividade: progreso tecnolóxico e xestión empresarial. A súa vez, identifica tres novas liñas emerxentes de investigación mariña: análise e modernización de sistemas complexos; tecnoloxías ómicas que nos permitirán capacidades produtivas de todo tipo de sucesos aplicadas ao medio mariño que nos achegarán á vangarda da bioloxía molecular; e enerxía de orixe mariña.

Tras dous anos de vida, os resultados da avaliación do Campus de excelencia resaltaron como principais fortalezas a súa capacidade de internacionalización, a capacidade de captación de talento e a aposta pola transferencia e pola colaboración coas empresas. Como principal punto débil fíxose referencia ao traballo cos alumnos de grao, se ben é a propia pluralidade e o ser un proxecto compartido por dous países con normativas diferentes o que explica a dificultade e a complexidade de traballar con estes alumnos.

O **cadro 4.5.** presenta os principais resultados acadados ata o momento polo campus do mar. Ademais de consolidación da agregación de I+D e do incremento da capacidade investigadora dos seus membros, o seu traballo conxunto permitiu captar investimentos por valor de 2,43 millóns de euros despois dun investimento inicial de 1,16 millóns, o que demostra o efecto multiplicador do proxecto. Asemade, a devandita capacidade de internacionalización queda reflectida nos acordos de colaboración con universidade e centros tecnolóxicos de Brasil, China e México, así como os proxectos de cooperación con dous países emerxentes: Colombia e Cabo Verde.

No curso 2012-2013 púxose en marcha o programa de doutoramento DO*MAR en "Ciencia Mariña, Tecnoloxía e Management", que é un programa conxunto das tres universidades galegas, o CSIC, o IEO e tres universidades do norte de Portugal.

A.1.- A deslocalización ou descapitalización do capital humano. Valórase como moi negativo este aspecto, xa que a capacidade de rexeneración dun territorio depende da habilidade para reter e captar talento e xente con gañas de progresar. Das entrevistas realizadas despréndese a consideración de que non existe estrutura nin capacidade suficiente para retelos.

Ecosistema local de innovación

A matriz DAFO do ecosistema local de innovación recolle un total de catorce puntos, dos que once fan referencia a cuestións propias de Vigo e a súa área de influencia (sete fortalezas e catro debilidades) e as tres restantes, a cuestións esóxenas ao conxunto dos 19 concellos analizados (unha oportunidade e dúas ameazas).

- **Identificación de factores internos**

Os principais puntos fortes (*F.*) de Vigo e a súa área de influencia mencionados no **cadro 4.6.** fan referencia ao importante papel da universidade como eixo de cambio nesta materia, que se reflicte na progresiva transformación cara a transferencia de coñecemento e innovación, na devandita actitude proactiva no ámbito da colaboración tanto con entidades públicas como privadas, ou na posta en marcha de infraestruturas como o Parque Científico e Tecno-

Balance DAFO do Ecosistema local de innovación

	Aspectos positivos	Aspectos negativos
Factores internos	**F.1.-** Progresiva transformación da UVIGO cara a transferencia de tecnoloxía e cara a innovación en paralelo á formación. **F.2.-** Tecido importante de centros tecnolóxicos de referencia que dan visibilidade á área e capta talento. **F.3.-** Infraestruturas de gran potencial como CITEXVI, que nace para servir de plataforma de cooperación entre a universidade e o mundo empresarial no campo da I+D. **F.4.-** Existencia de organismo públicos de investigación (CSIC e IEO), moi vencellados ao ámbito mariño, que sumados ao Campus do Mar, debe potenciar sinerxías público-privadas no esforzo en I+D+i. **F.5.-** Arranque do Instituto de Investigación Biomédica o 1 de febreiro de 2013, formado por equipos de investigación da Universidade de Vigo e o CHUVI. **F.6.-** Efecto movilizador que ten o financiamento público nas actividades de I+D.	**D.1.-** A pesar do gran rendemento da Universidade en formación e investigación, presenta certas debilidades no ámbito de transferencia de tecnoloxía. **D.2.-** Non existe unha rede de centros tecnolóxicos a escala de área. **D.3.-** Non se aproveitan demasiado os retornos e as economías de escala da devandita investigación. **D.4.-** As relativas ao financiamento, tanto no específico da investigación e desenvolvemento como para a procura de sinerxías entre *business-angels*, incubadoras e sociedades de capital risco.
F. externos	**O.1.-** Políticas comunitarias en materia de especialización intelixente.	**A.1.-** Falta de cooperación co polo industrial e de coñecemento de Oporto. **A.2.-** Non se pode falar continuamente de cambio de modelo produtivo baseado en I+D+i. Ausencia dunha clara política industrial e de I+D+i.

4.6.

lóxico da Universidade de Vigo (CITEXVI). En canto ás debilidades (*D.*) cómpre mencionar as relativas á transferencia de tecnoloxía e a ausencia de traballo en rede dos centros tecnolóxicos a escala local, o que repercuta nun menor aproveitamento de retornos e economías de escala.

F.1.- Valórase positivamente a **progresiva transformación da Universidade de Vigo cara a transferencia de coñecemento e cara a innovación en paralelo ao seu carácter meramente formativo**. A UVIGO ofrece gran rendemento en formación e investigación, pero presenta certas debilidades no ámbito de transferencia de tecnoloxía, onde só destaca, en relación a outras universidades españolas, no número de *spin-offs*.

F.2.- Existencia dun **tecido importante de centro tecnolóxicos de referencia** que dan visibilidade á área e axuda á captación de talento. Entre estes, o CTAG, Gradiant e EnergyLab poden liderar a aposta da área por tecnoloxías limpas sobre a base de tecnoloxías transversais como electrónica ou *software*.

F.3.- Considérase importante a existencia dunha infraestrutura de grande potencial como é o **Parque Científico e Tecnolóxico da Universidade de Vigo** (CITEXVI). A Cidade Tecnolóxica de Vigo, proxecto está liderado pola Universidade de Vigo co obxectivo de promover o intercambio tecnolóxico entre esta institución e o tecido empresarial, é unha sociedade anónima de dereito privado centrada na promoción e impulso de actividades de I+D+ i. Neste proxecto participan catro socios a partes iguais: a propia universidade, o Consorcio da Zona Franca de Vigo, Novacaixagalicia e Xunta de Galicia.

O eixe central da súa actuación é fomentar a relación entre as empresas e a Universidade, así como desenvolver novos modelos estratéxicos de transferencia en tecnoloxía. Ademais, pode considerarse como un enclave para a dinamización da tecnoloxía, a creación de centros mixtos universidade-empresa e a incorporación das empresas cos seus centros de I+D+i ao campus, ademais de mobilizar recursos públicos e privados tanto rexionais, nacionais como europeos.

F.4.- Existencia de organismos públicos de investigación moi centrados no ámbito mariño (CSIC e IOE), que sumados ao xa mencionado Campus do Mar, debe potenciar sinerxías público-privadas no esforzo en I+D+i.

F.5.- Arranque do **Instituto de Investigación Biomédica** en febreiro de 2013, formado por equipos de investigación da Universidade de Vigo e o Complexo Hospitalario Universitario de Vigo (CHUVI).

O proxecto Biocaps conta cun financiamento de 4,6 millóns de euros concedidos pola Unión Europea a través do seu 7º Programa Marco, o que permitirá ter, segundo a súa directora, "unha investigación competitiva a nivel internacional, a ser centro de referencia e de excelencia tecnolóxica e a transferir os resultados á práctica clínica e ao mundo científico e empresarial". O Instituto traballará con catro centros europeos de referencia internacional como son o MRC-Laboratory of Molecular Biology, de Cambridge; o Deutsche Institut für Ernährungsforschung, de Potsdam; o Institut de Myologie, Groupe Hospitalier Pitié-Salpêtrière, de París; e o Inserm-Centre de Pathophysiologie, de Toulouse Purpan.

Tal e como reflicte o **cadro 4.7.** o Instituto de Investigación Biomédica identifica seis áreas estratéxicas: ciencias neurolóxicas e enfermidades raras; enfermidades infecciosas, inflamación e inmunoloxía; endocrinoloxías, metabolismo e nutrición; biomateriais, enxeñaría tisular e medicina rexenerativa; novas ferramentas de diagnose e terapia; e enfermidades cardiovasculares e avellentamento.

F.6.- O elevado **efecto multiplicador que ten o financiamento público** nas actividades de I+D en Vigo e a súa comarca. Tal e como presenta o informe coordinado por Vázquez, X. (2012), da mostra de empresas analizadas se desprende que cada euro de apoio público parece mobilizar algo máis de dez euros de fondos privados para a I+D, en tanto que cada euro público destinado ao apoio á innovación mobiliza uns tres euros de fondos propios por empresa.

D.1.- Coma xa se indicou anteriormente, aprécianse certas **debilidades no ámbito da transferencia de tecnoloxía**. Con todo, considérase que existen actores que si fan moi ben esta transferencia como pode ser Gradiant.

D.2.- Valórase negativamente a **ausencia dunha rede estruturada de centros tecnolóxicos a escala de área**, o que provocaría un maior efecto multiplicador.

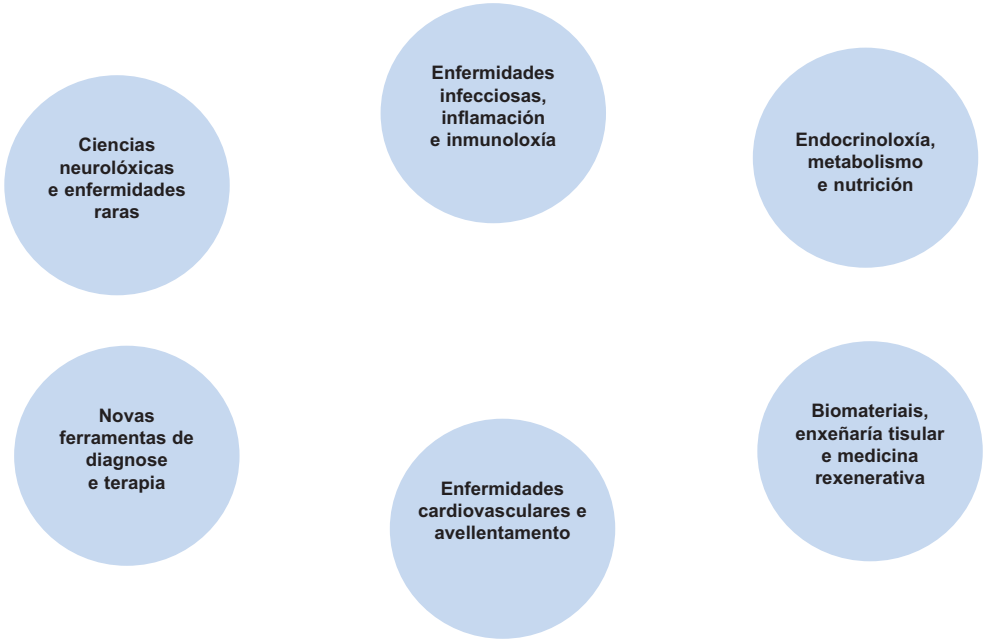
D.3.- Ligado ao anterior, incídese en que **non se aproveitan demasiado os retornos e as economías de escala** da investigación que se realiza.

D.4.- Unha cuarta debilidade que se pode mencionar fai referencia ao financiamento, tanto o concernente ao **financiamento** específico de actividades de investigación e desenvolvemento como o relativo á procura de sinerxías entre *business-angels*, incubadoras e sociedades de capital risco.

• Identificación de factores externos

No que ás oportunidades e ameazas se refire, sinálanse as políticas comunitarias en

Áreas estratéxicas para o Instituto de Investigación Biomédica

4.7.

Obxectivos e propostas da estratexia de investigación e innovación para a especialización intelixente

Obxectivos da política RIS3

• Converter a innovación nunha prioridade para todas as rexións.

• Centrarse no investimento e crear sinerxías.

• Mellorar o proceso de innovación (as prioridades establécense sobre os activos dunha rexión, os seus retos, as súas vantaxes competitivas e o seu potencial de excelencia).

• Mellorar a gobernanza e facer que os participantes se impliquen máis.

Propostas

• Como parte da política de cohesión para o período de programación 2014-2020, proponse converter a especialización intelixente nunha condición previa para respaldar os investimentos en dous obxectivos clave: Fortalecemento da investigación, o desenvolvemento tecnolóxico e a innovación (estratexia de I+I); e o Aumento do acceso a TIC e a súa utilización.

• A Comisión tamén propón que a especialización intelixente sexa unha condición previa para obter o poio do Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural (FEADER) para impulsar a transmisión de coñecementos e a innovación nas áreas agrícolas, forestais e rurais.

Obxectivos económicos

• Desenvolver e aplicar estratexias para a transformación económica. Requírese un enfoque territorial integrado para o deseño e execución das políticas, que deberán adaptarse ao contexto local e recoñecer que existen diferentes traxectorias para a innovación e desenvolvemento territorial.

• Responder aos retos económicos e sociais. Nun contexto de competencia global de talento, ideas e capital, a meirande parte das rexións só poden adquirir unha vantaxe competitiva real se atopan nichos ou integran nova tecnoloxía nas industrias tradicionais e aproveitan o seu potencial "intelixente". O proceso de RIS3 poden ser un instrumento para afrontar os retos sociais, medioambientais, climáticos e enerxéticos.

• Maior visibilidade para investidores internacionais.

• Mellorar tanto as conexións internas (clusters, cooperación universidade e tecido empresarial, etc.) como as conexións e cooperación con outras rexións, clústers e axentes de innovación. Asemade, esta proxección externa é básica para posicionarse nas cadeas de valor europeas e globais.

• Evitar os solapamentos e as repeticións nas estratexias de desenvolvemento. Anímase as rexións a adoptar políticas adaptadas ás súas capacidades, oportunidades e necesidades de xeito realista.

• Acumular unha masa crítica de recursos.

• Promover os efectos positivos do coñecemento e a diversificación tecnolóxica.

materia de especialización intelixente (vinculante a partir de 2015) como principal oportunidade, e a falta de cooperación na eurorrexión e na ausencia dunha clara política industrial e de I+D+i como principais ameazas.

O.1.- As políticas comunitarias en materia de especialización intelixente. Esta especialización significa identificar as características e activos exclusivos de cada país e rexión, subliñar as súas vantaxes competitivas e reunir aos participantes e recursos rexionais en torno a unha visión do seu futuro que tenda á excelencia. Supón tamén reforzar os sistemas de innovación rexional, maximizar os fluxos de coñecemento e divulgar os beneficios da innovación para toda a economía rexional.

As estratexias de innovación nacionais e rexionais para a especialización intelixente (estratexias de RIS3) consisten en axendas integradas de transformación económica territorial que se ocupan de cinco asuntos importantes:

– Céntranse no apoio da política e os investimentos nas prioridades, retos e necesidades clave para o desenvolvemento do territorio baseado no coñecemento.
– Aproveitan os puntos fortes, vantaxes competitivas e potencial de excelencia de cada país ou rexión.
– Respaldan a innovación tecnolóxica, así como a baseada na práctica, e aspiran a fomentar o investimento do sector privado.
– Involucran por completo aos participantes e fomentan a innovación e a experimentación.
– Baséanse na evidencia e inclúen sistemas sólidos de supervisión e avaliación.

Os seus principais obxectivos e propostas de actuación desta estratexia de especialización intelixente están sintetizadas no **cadro 4.8.**

A.1.- A pesar da importancia estratéxica da Eurorrexión Galicia–Norte de Portugal, valórase negativamente a **falta de cooperación** co polo industrial e de coñecemento de Oporto.

A.2.- Critícase que se estea continuamente a falar de cambio de modelo produtivo baseado en I+D+i. Considérase que **non está definida unha clara política industrial e de I+D+i** que realmente priorice as principais áreas de actuación.

Infraestruturas e equipamentos

O balance DAFO da situación das infraestruturas e equipamentos recolle un total de dez puntos, dos que cinco fan referencia a cuestións propias de Vigo e a súa área de influencia (dúas fortalezas e tres debilidades) e as cinco restantes a cuestións esóxenas ao conxunto dos 19 concellos analizados (unha oportunidade e catro ameazas).

• Identificación de factores internos

Como principais puntos fortes da situación das infraestruturas en Vigo e a súa área de influencia se considera que, con carácter xeral, a área está relativamente ben no eido das infraestruturas, salientando a percepción positiva que se ten da calidade do porto de Vigo. Por contra, como principais debilidades se sinalan a situación do ferrocarril e a intermodalidade, ademais da ausencia dunha rede de transporte metropolitano e a lentitude burocrática no deseño e aprobación dos PXOU.

F.1.- Considérase que en termos xerais Vigo e a súa área de influencia atópase relativamente **ben no que ás infraestruturas básicas se refire** xa que estas están xa dispoñibles ou en marcha. Neste senso, resáltase o feito de que as limita-

Balance DAFO das infraestruturas e equipamentos

	Aspectos positivos	Aspectos negativos
Factores internos	**F.1.-** Consideración de que Vigo e a súa área de influencia atópase ben en cando ás infraestruturas básicas, xa que estas están xa en marcha ou nalgún caso dispoñibles. **F.2.-** Percepción moi positiva da calidade do porto de Vigo, se ben se resalta ao mesmo tempo que non se está a aproveitar todo este potencial.	**D.1.-** A situación do ferrocarril e a intermodalidade son destacados como os principais problemas en materia de infraestruturas. A isto engádese a necesidade de mellorar as infraestruturas complementarias ao sector da loxística. **D.2.-** Dificultades de acceso ao transporte público e falta de adecuación dunha rede de transporte metropolitano que teña en conta as necesidades reais da poboación. **D.3.-** Lentitude burocrática no deseño e aprobación dos PXOM polo seu impacto no desenvolvemento e aprobación de novas infraestruturas.
F. externos	**O.1.-** Construción da A-57, que facilitará un maior acceso a concellos do interior e a súa conexión coa AP-9, a N-550 e a A-52.	**A.1.-** Contexto económico que ralentiza a construción de grandes infraestruturas e a caída de fondos comunitarios. **A.2.-** Integración do porto de Vigo na Rede Europea de transporte. **A.3.-** Retrasos na posta en marcha da autoestrada do mar. **A.4.-** Ausencia dun tren de cercanías.

4.6.

cións ao crecemento do territorio non estean nas infraestruturas dado que non é unha época de grandes investimentos neste campo.

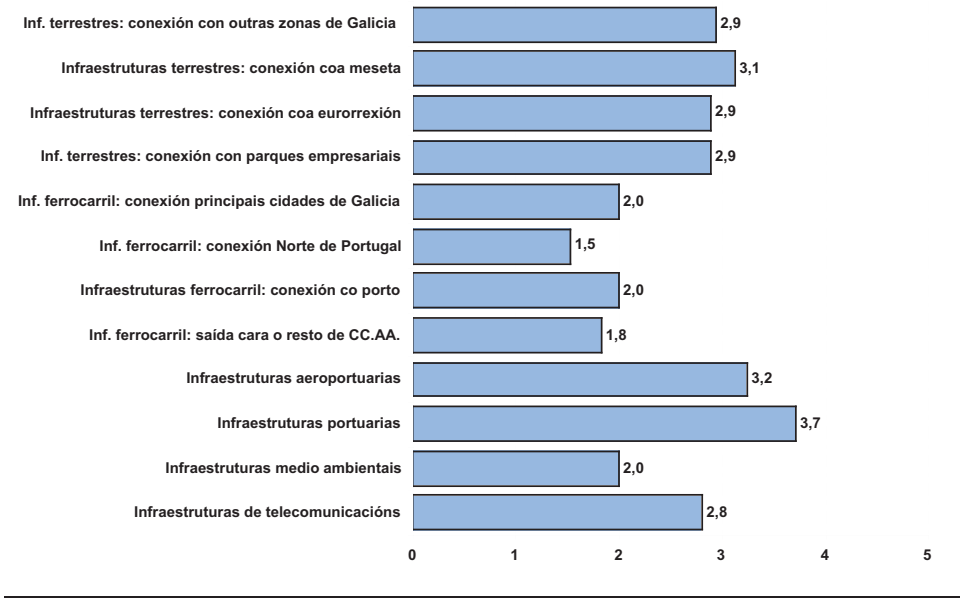
Con todo, e como se verá posteriormente, existen dous grandes problemas dende o punto de vista das infraestruturas, o ferrocarril e a intermodalidade, especialmente a ferro-portuaria, aos que se engaden a mellora de todas aquelas que teñen que ver cos servizos ligados á loxística, dada a importancia do porto de Vigo no desenvolvemento económico de Vigo e a súa área de influencia.

Atendendo á situación das **principais infraestruturas en marcha**, cómpre salientar en primeiro lugar a construción do novo hospital de Vigo, que abrangue unha superficie construída total de 300.000 metros cadrados e dará cobertura a unha poboación superior ás 600.000 persoas. O hospital, que está a ser construído mediante a colaboración público privada, seguirá mantendo a xestión e a prestación sanitaria en mans do servizo galego de saúde (Sergas).

Segundo o Plan Integral da área de Vigo, o novo hospital contará con 1.465 camas, ás que haberá que sumar 422 no hospital do Meixoeiro e 117 camas no hospital Nicolás Peña (60 dispoñibles para psiquiatría e 57 para coidados paliativos). Asemade, a capacidade cirúrxica da área de Vigo contará con 22 quirófanos para cirurxía con ingreso, 12 unidades de partos, 2 quirófanos de urxencia e cinco salas especiais no novo hospital, manténdose no Meixoeiro os 12 quirófanos para cirurxía con ingreso e as catro salas especiais actuais.

O hospital do Meixoeiro manterá a hospitalización de agudos con requirimentos medios-baixos e a oncoloxía e o Nicolás Peña quedará coa hospitalización de pacientes sociosanitarios e daqueles

Valoración actual de aspectos relacionados coas infraestruturas e equipamentos

Fonte: Elaboración propia *CES-Galicia*

4.10.

pacientes de coidados mínimos que requiran unha hospitalización de curta estadía. A torre do hospital Xeral, o hospital do Rebullóns e o hospital Cíes non terán usos sanitarios.

A devandita infraestrutura hospitalaria pública complétase, tal e como se indica no capítulo *3.3. Infraestruturas e equipamentos*, cos oito hospitais privados de Vigo e a súa área, dos que Povisa é hospital de referencia para xxx.000 habitantes.

Respecto ás infraestruturas hidráulicas cómpre salientar a construción da estación depuradora de augas residuais (EDAR) do Lagares en Vigo, que solucionará gran parte do problemático balance medioambiental que ata o de agora tiña a ría de Vigo. A nova EDAR, cuxa execución comezou en setembro de 2012, permitirá acadar os obxectivos previstos na normativa comunitaria e redundará nunha mellora da calidade da auga da ría.

O investimento total nesta infraestrutura, que atenderá ás necesidades dunha poboación en torno aos 800.000 habitantes, ascende a 230 millóns de euros, dos que 112 millóns (o 48,7% do investimento) corresponden á Sociedade Estatal AcuaNorte, 104,3 millóns de euros (45,4%) á Xunta de Galicia e os 13,6 millóns restantes (5,9%) ao Concello de Vigo. No mes de febreiro de 2013 licitouse a redacción do proxecto construtivo e execución das obras do "Emisario submarino da EDAR de Lagares (Vigo)" por un importe de 23,2 millóns de euros.

Os datos recollidos nas enquisas e entrevistas realizadas reflicten, **cadro 4.10.**, que no momento actual, cando se están a iniciar as obras da nova EDAR, a valoración que se fai da situación destas infraestruturas medioambientais é negativa, cunha puntuación de dous sobre cinco.

Para facer fronte ás características dos novos buques e ás esixencias das novas rutas de comercio internacional, a Autoridade Portuaria de Vigo ten en marcha

importantes obras de mellora co obxectivo, entre outros, de ampliar liñas de atraque cun maior calado, ampliar a superficie anexa aos peiraos ou a ampliación e construción de novas rampas RO-RO. Asemade, cómpre salientar a ampliación do peirao de transatlánticos.

A diferenza do que acontece no caso das infraestruturas medioambientais, as infraestruturas portuarias son as que presentan a valoración máis positiva, acadando 3,7 puntos sobre cinco. Séguelle en importancia a percepción que se ten das infraestruturas aeroportuarias e da conexión por estrada coa meseta, con 3,2 e 3,1 puntos, respectivamente.

En tanto non se solucionen os problemas institucionais para a construción da Cidade da Xustiza, aprobáronse actuacións importantes para a mellora do funcionamento da xustiza como poden ser, entre outros, a recente aprobación do traslado ao Casco Vello de Vigo da oficina de notificacións e embargos dos Xulgados (se espera que estea en funcionamento no seu novo emprazamento a finais de 2014). Asemade, no marco do Plan de Infraestruturas xudiciais 2010-2015 *(cadro 3.3.33. "Investimentos no marco do Plan de Infraestruturas Xudiciais 2010-15: distribución segundo partido xudicial")* investíronse aproximadamente na área de Vigo un total de 1,9 millóns de euros.

No ámbito das infraestruturas ferroviarias, na actualidade está en proceso de construción a nova estación do AVE, que incluirá ademais a intermodalidade. Asemade, prevese que ao longo de 2014 entre en funcionamento o tramo do Eixo Atlántico entre Santiago de Compostela e Vigo. Xunto á saída cara ao norte a través do Eixo Atlántico, está previsto que a conexión da mesetas estea rematada no ano 2018.

No concernente ás infraestruturas aeroportuarias, cómpre salientar que no ano 2011 rematáronse as obras do "edificio aparcadoiro de vehículos, urbanización e bloque técnico", e no ano 2012 inaugurouse a ampliación do edificio terminal zona sur do aeroporto. Asemade, encargouse un estudio para proxectar unha pasarela de conexión co Instituto Ferial de Vigo (Ifevi). Non obstante, a pesar destas boas infraestruturas, se conta con escasas conexións e voos.

Finalmente, no que fai referencia ás infraestruturas de solo empresarial e industrial, Vigo e a súa área de influencia acollen en torno ao 16% da superficie real de solo empresarial ofertado e o 22% da superficie dispoñible neta para a venda. Cómpre salientar as actuacións na PLISAN, promovido polo Xestur, Zona Franca e Porto de Vigo, e a construción do Porto de Molle, no concello de Nigrán, promovido polo Consorcio da Zona Franca de Vigo.

F.2.- Existe unha **percepción moi positiva da calidade do porto de Vigo**, se ben se resalta ao mesmo tempo, como se verá posteriormente, que non se está a aproveitar todo ese potencial. Hai que ter en conta que os portos non só teñen unha función esencial como centros loxísticos senón que tamén se comportan como verdadeiros eixes de actividade, sendo un elemento clave no desenvolvemento do entorno no que se atopan.

D.1.- A situación do **ferrocarril e a intermodalidade, especialmente ferro-portuaria,** son os principais problemas que se destacan no ámbito das infraestruturas. Xunto a elas, se menciona a situación de infraestruturas complementarias ao sector da loxística.

Tal e como indica o devandito **cadro 4.10.**, a conexión ferroviaria co norte de Portugal é con diferenza a infraestrutura que presenta unha menor valoración, superando ás infraestruturas de comunicación ferroviaria

coa meseta e ás relativas á conexión co porto e coas principais cidades de Galicia. En ningún dos casos mencionados a valoración que se obtén supera o dous sobre cinco, sendo de 1,5 a puntuación media no que a conexión coa eurorrexión se refire.

D.2.- Dificultades de acceso ao transporte público e **falta de adecuación dunha rede de transporte metropolitano** que teña en conta as necesidades reais da poboación. Resáltase ademais a ausencia de alternativas reais libres de peaxe que resolvan os problemas da saturación das vías de comunicación cos concellos do Val Miñor, especialmente en época estival, da conexión con Redondela ou o paso por Mos.
D.3.- Valórase moi negativamente a **lentitude no deseño e aprobación dos plans xerais de ordenación municipal** polo seu impacto no desenvolvemento e aprobación de novas infraestruturas.

• Identificación de factores externos

No que ás oportunidades e ameazas se refire, a construción da futura A-57 como principal oportunidade, e o contexto económico, que ralentiza a construción de grandes infraestruturas, a integración do porto de Vigo na Rede Europea de Transporte, os retrasos da Autoestrada do Mar e a ausencia dun tren de cercanías como as principais ameazas.

O.1.- A **construción da A-57**, que facilitará non só unha alternativa á ponte de Rande, senón tamén posibilitará un maior acceso a concellos do interior e a súa conexión coa AP-9, a N-550 e a A-52.

A.1.- O c**ontexto económico actual**, que ralentiza a construción de grandes infraestruturas e a xa mencionada caída de fondos comunitarios.

A.2.- A **non integración do porto de Vigo** na Rede Europea de Transporte **como porto nodal** a pesar de ser cabeceira dunha autoestrada do mar, de ser o principal porto de pesca para consumo humano (fresca, conxelada e en conserva), de canalizar a meirande parte das exportacións da comunidade autónoma de Galicia (con carácter xeral, Pontevedra se sitúa como a cuarta provincia exportadora de España), ou de que o valor industrial da mercadoría movida supera os 12.000 millóns de euros (o de maior importancia da comunidade autónoma) sendo ademais un porto tanto de entrada como de saída de mercadorías.

Co obxectivo de desenvolver unha rede completa e integrada a longo prazo a Unión Europea desenvolverá a RTE-T de forma gradual en base a unha estratexia de dobre capa superposta. Dunha banda, unha rede principal composta por aquelas partes da rede global con maior importancia estratéxica, e que se executará de forma prioritaria antes de rematar o ano 2030; e por outra, unha rede global composta polas infraestruturas existentes e as xa planificadas, e que deberá concluírse antes de rematar o ano 2050.

Non acadar o estatus de porto nodal implica que non ten a consideración de máxima importancia estratéxica para lograr os obxectivos da política da rede transeuropea de transporte, e polo tanto, que non está dentro do ambicioso programa de investimentos en infraestruturas e de conexións con redes de transportes de aquí a 2030.

A.3.- O impacto negativo que produce o **retraso na posta en marcha da autoestrada do mar**.

A.4.- Un último elemento a ter en conta é a **ausencia dun tren de cercanías** que axudaría a unha mellor mobilidade de persoas.

Balance DAFO do contexto económico xeral e os sectores produtivos

	Aspectos positivos	Aspectos negativos
Factores internos	**F.1.-** Consorcio Zona Franca de Vigo. **F.2.-** Histórico desenvolvemento do sector industrial e posicionamento en determinadas ramas de actividade. **F.3.-** Capacidade para reinventarse. Dinamismo empresarial e espírito emprendedor.	**D.1.-** Evolución do desemprego. **D.2.-** Risco de perda de relevancia dende un punto de vista económico. **D.3.-** Non existe un plan estratéxico e polo tanto non están definidas as prioridades. **D.4.-** Con carácter xeral non existe cooperación ou coordinación entre sectores nin entre empresas dun mesmo sector. **D.5.-** Ausencia dun plan de posicionamento ou de marca de área. **D.6.-** Incerteza ante o impacto da reestruturación do sistema financeiro.
Factores externos	**O.1.-** Galicia como porta de América. **O.2.-** Existencia de redes sociais e empresariais fortemente internacionalizadas.	**A.1.-** Contexto de recesión económica en Galicia e España. **A.2.-** Falta de crédito para empresas e familias. **A.3.-** Quedar desconectados das rutas marítimas de comercio internacional. **A.4.-** Competencia de países emerxentes en sectores maduros (automoción, naval, conserva). **A.5.-** Crecemento de Portugal como polo de comunicacións.

CONTEXTO ECONÓMICO XERAL E SECTORES PRODUTIVOS

A análise deste apartado conta con dous partes ben diferenciadas. A primeira presenta a valoración que se ten do contexto xeneral no que se desenvolve a actividade de Vigo e a súa área de influencia, e unha segunda parte na que se presentan os balances DAFO dos principais sectores económicos.

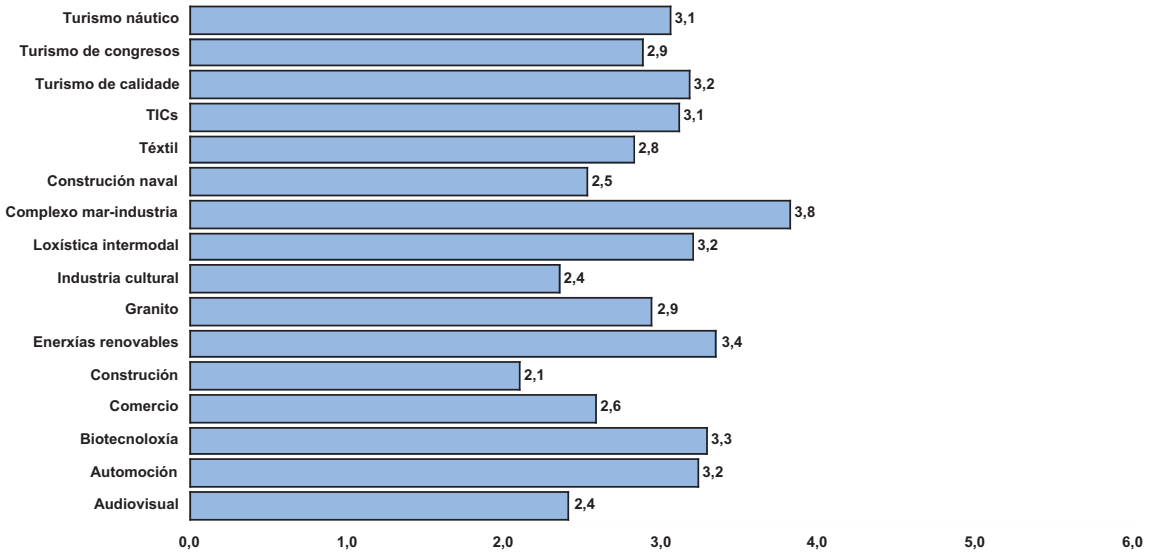
No que atinxe ao balance do DAFO do contexto económico en xeral, cómpre mencionar que determinados aspectos que habería que mencionar aquí xa foron destacados anteriormente, como pode ser o caso da posición xeoestratéxica, os recursos naturais, a valoración da eurorrexión Galicia norte de Portugal, a situación das infraestruturas ou as relacións entre a formación e as necesidades empresariais.

Tendo en conta iso, o balance DAFO recolle un total de quince puntos, dos que nove fan referencia a cuestións propias de Vigo e a súa área de influencia (tres fortalezas e seis debilidades) e as seis restantes, a cuestións esóxenas ao conxunto dos 19 concellos analizados (dúas oportunidades e catro ameazas).

• Identificación de factores internos

Á hora de analizar o contexto económico e a actividade produtiva dende un punto de vista xeral, os principais puntos fortes considerados para Vigo e a súa área de influencia fan referencia á localización dunha das cinco zonas francas españolas (Cádiz, Barcelona, Gran Canaria e Teneri-

Valoración das perspectivas de futuro das principais ramas de actividade

Fonte: Elaboración propia *CES-Galicia*

4.12.

fe), ao histórico desenvolvemento do sector industrial e á capacidade que demostrou o territorio para reinventarse. Por contra, como principais debilidades se sinalan a evolución do desemprego, a inexistencia dun plan estratéxico e de posicionamento, o risco de perda de relevancia dende un punto de vista económico e a falta de coordinación e cooperación sectorial e empresarial.

F.1.- O **Consorcio da Zona Franca de Vigo (CZFV) como institución aberta ao mundo** dende a súa creación en 1947. Por unha banda, o propio papel das zonas francas como parte dun territorio con réxime aduaneiro especial onde as mercadorías introducidas son consideradas como si estiveran fóra do territorio aduaneiro, a efectos dos dereitos de importación e de aplicación da política comercial. Por outra banda, actúa como axencia de desenvolvemento local.

Xunto ao obxectivo de potenciar o comercio internacional, o CZFV leva a cabo actividades dirixidas a fomentar a innovación e o tecido produtivo de Vigo e a súa área, así como de apoio a emprendedores e empresas que elixan Vigo como centro dos seus negocios. Entre as devanditas actividades, cómpre salientar as de facilitar información empresarial a través da súa plataforma de servizos avanzados con información empresarial (Ardán), as de apoio a emprendedores a consolidar a súa empresa, para o que creou en 2003 un centro no que establecerse durante un prazo máximo de tres anos e no que ofrece formación e asesoramento continuado, e finalmente, as de participación de forma temporal no capital das empresas a través dunha sociedade de capital risco (Vigo Activo).

Asemade, o Consorcio dispón dunha rede de parques empresariais, onde están instaladas unhas 400 empresas, que dan emprego a máis de 17.000 persoas e que xeran entorno ao 25% do valor engadido da área.

F.2.- Histórico desenvolvemento do

sector industrial e posicionamento en determinadas ramas de actividade. Con todo, a crise económica internacional supuxo para o conxunto do territorio analizado unha incerteza aínda maior sobre o futuro de actividades tractoras do seu impulso económico.

F.3.- Capacidade para reinventarse para facer fronte a situacións económicas complexas. Valórase positivamente o **dinamismo empresarial** e o **espírito emprendedor**.

Neste senso, as opinións recollidas reflicten que as ramas de actividade con maiores perspectivas de futuro corresponden ás do complexo mar-industria, cunha valoración de 3,8 puntos sobre seis, por diante do sector de enerxías renovables (3,4), biotecnoloxía (3,2) e os de automoción, loxística intermodal e turismo de calidade (3,2). Tal e como amosa o **cadro 4.12.**, no lado contrario atópanse os sectores da construción, con 2,1 puntos sobre seis, audiovisual e industria cultural (2,4) e construción naval (2,5).

D.1.- Nun contexto económico como o actual, a principal debilidade que hai que resaltar é o **impacto da crise económica sobre o mercado de traballo**. No que ao emprego se refire, os datos da Seguridade Social reflicten que Vigo e a súa área de influencia está máis exposta que o conxunto da comunidade autónoma en épocas de crise, con caídas máis acusadas do numero de persoas afiliadas á Seguridade Socia en alta laboral. Dende xuño de 2009 todos os sectores presentan unha caída do número de afiliacións, sendo o sector máis acusado no conxunto dos concellos analizados o industrial, que acolle ao 35,2% destas afiliacións, por diante da construción e dos servizos, cun 31,5% e 26,2%, respectivamente (50,5% e 30,1% en Galicia).

Os datos do paro rexistrado indican que no período 2007-12 unha de cada catro persoas que se anotaron nas oficinas de emprego estaban censados en Vigo e a súa área de influencia. En termos de crecemento, entre os dous anos considerados o paro rexistrado medrou un 90% no conxunto dos concellos considerados neste estudio, dez puntos máis que o experimentado en Galicia. No último quinquenio, dos case 120.000 desempregados máis en Galicia, Vigo e a súa área de influencia acolle o 23,6%, sendo esta porcentaxe do 28,8% no caso específico da industria e do 25,7% no dos servizos, en tanto que na construción esta porcentaxe é do 16,4%.

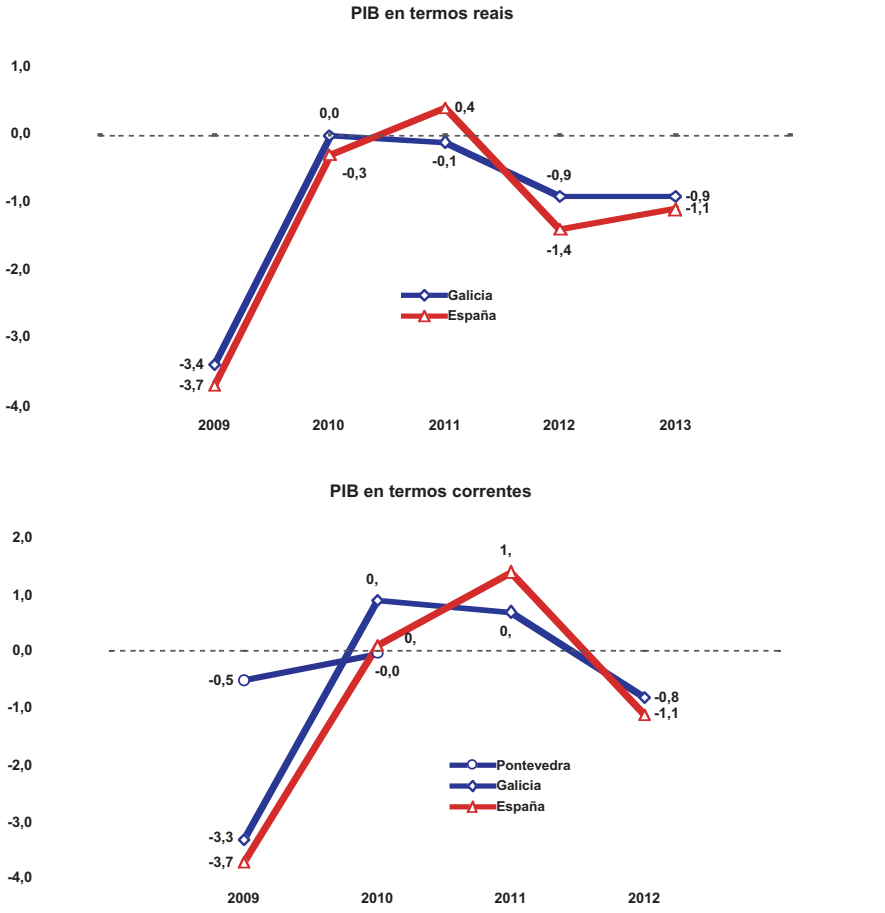
A xa mencionada maior incidencia da crise económica no territorio analizado tamén se reflicte no caso das contratacións rexistradas, que descenden un 28,8% entre 2007 e 2012, máis de cinco puntos por riba da media galega. Esta maior caída prodúcese tanto no caso dos contratos indefinidos (sen contar as conversións en indefinidos) como dos temporais, con caídas do 46% (38,4% en Galicia) e do 25,9% (20,3%), respectivamente.

D.2.- A **falta dun plan estratéxico a nivel de área** que reflicta unha visión consensuada do futuro do territorio analizado e que determine os obxectivos estratéxicos e as posibles liñas a seguir. Considérase que este plan debería ser realista e cunha priorización dos obxectivos a acadar.

Segundo a meirande parte das persoas e institucións consultadas, esta ausencia estaría relacionada coa devandita ausencia de liderazgo e falta de visión de área, tanto empresarial como das institucións públicas no seu conxunto.

D.3.- Valórase negativamente a **débil coordinación institucional**, cunha valoración inferior a dous puntos, sendo a puntuación máxima cinco puntos *[cadro 4.2. Valoración actual de aspectos relacionados*

Evolución do PIB a prezos de mercado 2009-13: taxas anuais de crecemento

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de *IGE*, *INE* e *Xunta de Galicia*

4.13.

co territorio]. Asemade, aínda que existen experiencias positivas de clusters e de asociacións profesionais, o devandito cadro reflicte a que, con carácter xeral, a cooperación ou coordinación entre sectores e entre empresas pode considerarse como regular, cunha valoración de 2,4 puntos e 2,8 puntos, respectivamente. Asemade, as persoas e institucións consultadas opinan que a descoordinación e a falta de cooperación entre as empresas de Vigo e a súa área de influencia dificulta unha dimensión competitiva para facer fronte ao reto da internacionalización.

D.4.- Risco de perda de relevancia dende un punto de vista económico.

D.5.- Relacionado coa xa mencionada falta dun plan estratéxico consensuado, e tendo en conta a xa mencionada dinámica competitiva entre cidades/areas metropolitanas, resáltase a incidencia negativa da **ausencia dun plan de posicionamento ou de marca de área**.

D.6.- Fronte á realidade existente hai cinco anos, resáltase a incerteza xerada pola **perda de músculo e interlocutores financeiros**. Se a nivel galego este é un elemento preocupante, no caso de Vigo e a súa área de influencia é especialmente crítico, xa que, coa devandita reestruturación, se produce un cambio sustancial: non só se

perde un centro de decisión no territorio, senón tamén a forte implicación que tiña a antiga caixa de aforros tanto cos principais sectores produtivos locais como co desenvolvemento do territorio.

• Identificación de factores externos

No que ás oportunidades e ameazas se refire, ás primeiras fan referencia á existencia de redes sociais e empresariais fortemente internacionalizadas, salientando os lazos con América, o que permitiría considerar a Galicia como porta de América. Entre as ameazas, cómpre salientar o contexto recesivo que experimentan a economía galega e española, así como o impacto negativo da falta de crédito para as empresas e familias e a posibilidade real de quedar desconectados das principais rutas de comercio internacional.

O.1.- Galicia como porta de América.

O.2.- Valórase positivamente a **existencia de redes sociais e empresariais fortemente internacionalizadas**. Con todo, e como se verá posteriormente na análise DAFO da internacionalización, existe a percepción de que para un aproveitamento eficaz destas redes, estas deberían contemplarse cunha perspectiva máis ambiciosa enmarcadas dentro dun plan estratéxico de internacionalización a nivel galego.

A.1.- Incidencia da recesión económica nas economías galega e española, tal e como amosa o **cadro 4.13.**. No escenario máis probable, a economía galega continuará en 2013 en recesión, cunha caída prevista do 0,9%, segundo se recolle nos orzamentos da Xunta para ese ano (–0,8% segundo as estimacións do BBVA), en tanto que no conxunto do Estado a contracción económica será do 1,1% (fonte BBVA). Con todo, cómpre salientar que neste marco recesivo a economía galega mantén un mellor comportamento que a española agás no ano 2011 e primeiro trimestre de 2012.

No caso da evolución da economía pontevedresa, o devandito **cadro 4.13.** reflicte que o PIB a prezos correntes rexistra un mellor comportamento que a economía galega e española no ano 2009, ao contrario do que acontece no ano 2010 (último dato dispoñible) onde se rexistra unha mínima caída. Tendo en conta os problemas polos que atravesan os sectores da automoción e do naval e as dificultades do sector pesqueiro, así como a forte caída das exportacións, é de esperar que os datos correspondentes aos anos 2011 e 2012 amosen que se agudizou este período de contracción económica.

A.2.- Falta de crédito para empresas e familias, que posibilitaría un maior investimento no primeiro caso e un maior consumo no segundo.

A.3.- Valórase negativamente o retraso na posta en marcha da autoestrada do mar e a non consideración do Porto de Vigo como porto nodal, o que tería como consecuencia o **quedar desconectados das principais rutas de comercio internacional**.

A.4.- Competencia de países emerxentes en sectores considerados maduros (automoción, naval, conserva...).

A.5.- A pesar da importancia da eurorrexión, o **crecemento de Portugal como polo de comunicacións** é considerado como unha ameaza.